

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in universam Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 157

Aristoteles

[S.l.], 1611

Capvt Vltimvm

[urn:nbn:de:bsz:31-117375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117375)

Ad extremum dicitur debet addendum 2. 3. e. enunciatio
proprietates, nempe, oppositiōne, expolentia et quere
sione quas oēs Fon. c. l. bene explicat; Aristoteles
a. de expolentia nil scripsit; Conuersiones uer
ni. p. Priorum tradidit.

CAPVT VTIQVI.

Virum etiam in Contingentibus enunci-
ationibus futuri temporis altera pars
contradictionis Vera determinatē. Al-
tera determinatē Falsa sit.

Pro hoc capite intelligendo sciendum est primo quod
Pro difficultate
q. illa, not. q. mētis opōnem h. e. oem enunciatiōne m. q. ver-
tē enunciatiōne
qua uerū e. expli-
cito aut explicite
reperiunt uerū
aut falsū e.
etiam de causa. c. 4. enunciatiōe uocalem effus-
sialiter p. uerū aut falsum definit. Deinde in
ag. cord. eodem: c. 4. docuit cuius affirmatiōi traditio-
nē opponi aliquam negationem ac praeterea
hanc p. contradictorijs enunciatiōib; conditio-
nē seu regulam prescripsit, quae etiam Fon.
l. 3. c. b. habet, utō possint et simul uera

nec simul falsa, sed altera sit vera altera fal-
 sa: q̄ doctrina usq̄ adeo eis et vera ē ut ab
 oibz nescito q̄ impossibili habeatur duas contradic-
 tiones simul veras vel simul falsas esse: Unde ebd̄
 am logici docent aliqui hoc ipso ad in possi-
 bile deductū esse q̄ ad disputatis in con-
 tra dicto duo contradictoria q̄ ad ex vel negat̄
 Dubium igr̄ in h. u. mouet Artes in ois enun-
 ciationis cuiusq̄ quis sint ita esse habeant, ut
 altera contradictionis pars determinate vera
 altera autē ipsi opposita determinate fal-
 sa sit.

Quandoq̄
 dicitur ad
 possibile.

Sciendum ē do, enun-
 ciatione

Secundu notandum.

generatiō sumpta diuidi tripartitam nepe
 in necessariam, Impossibilem, et contingente.

Enunciatio diuidit̄
 in necessariam,
 2.
 Contingentem
 3.
 Impossibilem.

Enunciatio necessariā clarig a Tol. l. i. introducti
 omum. c. 17. quam a Fox ex tri diuisum sitia
 sic describitur: Quā significat ita rem ē
 fieri ē nec aliter se res habere p̄ ut hō
 est animal. ex quo sequitur Enim aliqd̄ po-
 stari q̄, quod ait Fox. l. 3. c. v. enunciationē
 necessariā ita ē vera ut falsa ēō possit
 vel ut in Arte g. Met. c. ult. alij dicunt,
 sempiterna veritatis. Contingens ē q̄ sig-
 nificat rem sic se habere, qualiter se habere

et o habere, sicut ex quo istudem sequitur possit
e vera et falsa ut homo currit, mori potest
Impossibilis e q significat rem aliter se
habere qua potest se habere, ut homo e lapis
ho o e lapis, ex q sequitur ut ita falsa
sit ut vera fieri nunquam possit velut Tol.
ait, ut semper sit. falsa, adeoq semper eterna fal
sitate. Et quae haec diuisio dicitur desumi-

Haec triplex diuisio
desumitur a ma
teris enunciationis.

sed nota.
non ex materia ex qua
sed circa quam.

materiali enunciationis per modum intelligenda
e habitudo quam res q predicatur habet ad
rem q subicitur, q quidem o e materia
enunciatio mentalis aut uocalis q
stant, si quidem illa ex conceptibus haec ex uo
cibus q ponitur sed e potius materia
prime qdem reusatur mentalis ea resex
tans; remotiq deinde etiam uocalis et scrip
ta eam ex institute significantes et sic ob
are intelligenda e quod habet Jon. 13. sub
fixem. c. 4.

Verum cum ista
habitudo 3plex tunc sit, ideo etiam materia enuci
ationum triplex tunc e nimirum Natura
Paulo ante enunciatio
tiones necessaria; iam
ex materia necessaria
Definiuntur
materia naturali seu necessaria, a. D. Th.
opgc. 48. tr. de enunciatione. c. 10. dicitur

cu illa cuius predicatum vel p[ro]p[ri]et[is] net ad essentia
 p[ro]p[ri]a ut. u. g. n[on] n[on] p[ro]p[ri]a d[omi]n[us] nel eig partes. nel seq
 tur p[ri]ncipia essentialia p[ro]dicati, ut Prop[ri]i
 um. Tales sunt Homo e[st] at, rationalis seu
 hiting, visibilis &c. et Homo o[mn]i[um] e[st] at, o[mn]i[um] e[st] n[on]
 hiting, nec visibilis. Jon. l. 3. c. 5. addit
 etiam accidens inseparabile, sed g[ra]t[ia] co[m]mu[n]i
 tentiam et m[er]itabiliter q[ui]a habitudo cuius
 accidentis g[ra]t[ia]ntis maior e[st] o[mn]i[um] p[ro]p[ri]a q[ui]a g[ra]t[ia]
 gens.

F[un]ctio eximia con
 tingente a Tol. definitur. Quando predi
 catum sic n[on] p[ro]p[ri]o ut possit n[on] p[ro]p[ri]e ul
 sic o[mn]i[um] n[on] p[ro]p[ri]e ut possit n[on] p[ro]p[ri]e, quo ex t[er]m[in]o, sen
 tentia spectant o[mn]ia et sola predicata. s.
 Predicabilia, cuius p[ro]p[ri]a d[omi]n[us] a Por
 phyrio traditam congruenter huic doctri
 na explicari solet. Iam cum definit
 accidens e[st] id quod adest, et abe[st] sine p[ro]p[ri]o
 corruptione, ea mens neq[ue] illi neq[ue] ulli, ne
 ferre fuit at ad g[ra]t[ia]ntis emixionis
 predicatum atq[ue] etiam ad essentiam acci
 dentis quod e[st] s[ic]. Universale g[ra]t[ia]nter
 ut p[ro]p[ri]o ad e[st] possit predicatum sine cor
 ruptione, et postmodum ab eodem u[er]o u[er]o
 abesse sine e[st] e[st] corruptione ut q[ui]dam

receptiones interpretari illa uoula, sine fotti
corruptione copulata tm sunt cum uerbo fotti
quom si diceres Petrus adest, et non abibit
sine sociis; opo e ablatiuon sine sociis
pulari cum uerbo adest, fit .n. salua ueritate
huius locutionis cum multis qdem sociis adde
fit solg sine ullo abire: neq de natura gin ubi
onis copulatiue e ut quando duo uerba in ali
qua enunciatione gnerit, etiam eadē
uerborum cum utrisq ne stat, ut praeter sup
ij exemplum etiam haec ostendant. Petrus
egit, et legit litteras. scripsit et percussit
famulam; conualescens e, q fit in dormi
re et comedere, et ambulare sine scissione
Ita igit dicitio .s. predicabilis et enun
tiationis contingens seu ex mia contingens
accipienda e ut accidens contingens oppo
natis essentialib. et variis predicatis, q ita
suis adsunt et querunt fotti ut salua co
ram essentiali, naturaliter saltē ab e non
quam possunt. ut gtingens accidens fotti
suo ita querit et ad e, ut possit etiam ab
eodem ab e sine eius corruptione. fotti
in qua, nel p q qua ipsi conuagiat, ut non
q fotti iusta tempore ab e, nel etia post

qua vel capit eadem quoniam vel adde, ut calor
a lapide et aqua etc.

Enunciatio ex materia remota, siue impossibili, e cuius
dicatum sit o in e poto, ut nunquam mee possit:
ut homo e leo, homo non e animal. Si q
ras, quomodo differant inter se membra utriusq
divisionis? Respondeo ex coi futia; Enunciatio
nem contingentem et enunciatio nem ex materia
contingente semp co mci de x, atq, inter se re
ciprocasi; ita ut ois contingens etiam sit ex
materia contingente et vicissim ois q hbt niam
contingentem etiam sit gtingens, sed naria
et impossibiles o ita se hbt. Nam ex coi
reteram dicatorum futia, sola enunciatio
res affirmativa ex materia naria, et prater res
etiam negativa ois ex materia impossibili
sunt necessaria. et contra sola affirmativa
ex materia impossibili et negativa ex materia
naria sunt impossibiles: quam coem doctrina
For. c. c. v. tunc tm ait ee veram quando
predicata o sunt a minore poto, sed vel a
qua vel maiora, uno verbo quando sunt dire
cta predicationes non a. quando m dire
cta sunt, quod licet verum sit, displicet
tamen ideo quod coem dicatorum loquendi modu

quem sequuntur etiam. S^r. Tho. alij Tho.
Logi circa enunciaciones sine r^ota de seral
et quod enunciaciones in directas quas p^oli
t^oq^um inutiles ad demonstraciones reru^o q^uia
fias neq^ue adas contemunt, nisi eviden
te tractet atq^{ue} per eas enunciacionu^o doctri
na et has divisiones nonis difficiles fa
ciat. Quod deinde idem For. addit
enunciaciones illas in q^uib^us accidens in se pa
rabile p^odicat de toto, u. g. nigredo de coruo
e^o e^o p^o mia naria, ac p^oinde affirmati
vas necessarias negativas u. impossibiles, ro
nam et inprobabilis in opinione t^o b^o c^o
n. naria p^opoio utilis et t^o b^o ad demon
stracionem vel t^o b^o q^um eiq^u p^omissa vel p^oq^u
conclusio: sed nulla enunciaciones in q^uo accidens
gtingens predicatur utiles sunt ad demonstracionem
ut cum *Arte* in l. Post. ois docent.
Proterea in *Arte* l. v. de generatio
ne alium .c. b. ita scribat: Jan. n. et p
dix nisa e^o alba, et corug, et passer, et
urza: atq^{ue} Alberty magno docent artem
p^ocludendi albos, coruos consequenter ista
enunciatio corug e^o niger naria p^o o^o p^o p^o nec
eiq^u contradictoria inpossibilis, corug

non est niger, ut patet. Ergo opio de aei + Fen.
dente nise parabili in cre dibilibi est.

Enunciatioibz igrz habent ita distinctis, sicut o ver
fit in dubium qn ois enunciatioes naria semp sint
determinate vera, et falsz ois impossibiles determi
nate falsa, regl. n. ut namq ex eorum d. sicutibz, qd
tantum de contingentibz gtrouersi a e circa quas
Sciendū qd ex . c. 4. enunciatio nē rāōe Testim notanda.
temporis, diuidi posse in 3 membra, alia
nē de P. raterito, alia de presente, alia
de Futuro. Qua diuisione praemissa, sicut
mitio cap. ait, in oibz p. p. oibz de P. raterito
et P. raterito, alterā partem contradicōis
nē determinate veram, et alterā determi
nate falsa eē. Rāōem huius hanc tradit
qa a re ad uerū, et nē cissim a uerū ad rem
uaret falsificandi qd qd recipi. Ut etiā dicit
in post. prad. c. 11. Sed quando in P. raterito
tempore affirmatur aut negatur aliqd fuisse,
aut in presente aliqd eē uel o esse, res tunc
hnt aut o hnt suam existentiam et gōi
tubōnem determinatam. Igrz etiā enuncia
tiones q de p. fiant, suam determinatā au
certam ueritatē gō. Ex hoc loco deducit qd axioma

Ex eo quod res e aut o e enunciatio vera
aut falsa e. quod iteru habet apud Scotum
in 4. Met. c. 7. t. 17. et. in 9. Met. r. ult.
ubi p. modu eade verba q hic leguntur:
Non. i. p. terea ingt quod nos te puta-
mus vere albam ee tu albg es, sed p. terea
quod tu albg es, nos q. dicimus vere dicimus.
Restat igr controversia de veritate et
falsitate q contingetis. solum enunciatio ni
q futuri temporis generat. Circa quas
Sciendum quatuor; eas vel constare
sicut Universali vel singulari. Quamvis a.
eadem rae videtur Universaliu q sin-
gulariu, Scotus tu de singularibus ingit.
Sicut p. terea que predicata contingetia
ut ex Prop. c. in dicitur p. q. generat
aut singularis. Scotus deinde cont. Quare
Scotus hanc generetiam de primario gtinge-
tia sicut componere voluit. Circa qua
has 4 opiones considerat. Prima
ait, in enunciationis. gtingetis. de Futura
utramq. contradictionis. parte vera e.
n. g. ut q. cras sedebit. Let q. cras o sedebit.
Secunda ait, neutram ee veram, sed utramq.

tria absurda merito rejicit. nam q̄a iuxta fundamen-
 tum aeterni positum q̄o vera affirmat̄e licet inferre
 rem eē et ex falsa rem oē eē si utraq; pro poro fe-
 turū tam porū vera eē, tunc etiam res simul erit
 et nō erit, et similiter si utraq; falsa; tunc res
 nec erit, nec non erit, q̄ sunt manifeste impossibilia
 et q̄tra principia illud notissimū Impossibile eē: dē
 simul eē et non eē. Tertia opinio eē quod altera
 pars sit determinate vera et altera determi-
 nate falsa: quam *Aristes* hoc argūto refutat. Quia
 ex ea sequi datur oīa fore necessaria, nil q̄
 fingent̄, quod tū falsum eē p̄bat, Dupli- citer: tū
 q̄a datur in hoīb; libera volunt̄ ar; p̄ qua so-
 lent de fut̄uris actionis. varias et diuē uenas
 consultationes. suscipere q̄ consultationes m̄anes
 forent, et sua p̄tra adhererentur si oī quod fu-
 turū eē necessario fieri deberet, uel quod oē eē
 futurū oē posset fieri; tum q̄a in reb; m̄ialib;.
 datur pot̄entia ad utrumlibet tū eē ad eē et oē eē dī.
 Eia p̄bae *Aristes* iuxta laude digna, et ueritati
 catholica conformem ex natura Lamine sequitur
 ut bene aduenit *Tol.* n. 10.
 Quarta opinione ipse *Aristes* sequi dicens in examinatio-
 nib; de futuro contingente, alteram partē ḡtradi- cto

riam tñ in determinate eē veram, alterā verā
tantum in determinate falsam ac p̄inde regulā
sine ḡditionē quā ipse. c. p̄. et Fon. c. b.
tradunt nimirū quod contradictoria nec simul
vera nec simul falsa sint non p̄inde ac
locum habere in enunciationib. De futuro ḡtia
gentib. ut in ceteris quā in ceteris certum
ac definitū ē utra pars sit vera utra falsa
certum inquam saltem ac ipsa quamvis ho
mines illud ignorent ac in is eīs enunciatio
nib. ē incertum non modo quoad hōies q̄
ignorant ut nunc futurū sit sed et quoad
eam ipsam quā utrumlibet evenire p̄t. In
damentum hōis colligitur ex fine capituli
in quo hęc ipsiq̄ opio dare videt̄ expressa
q̄ enunciatō sequi natura rerum sed res ḡtingen
ter futuro p̄iq̄ quam existant vel o existant
ita sese habēt ut disjunctim accepta p̄inde
possint eē quam non eē, et nō eē quam eē. Ergo
neq̄ enunciatō. quæ non eā sunt determina
tam necessitatē aut falsitatē possūt com
municare iuxta illud: Quis eā, talis etiā
ē effectus. Ut circa hanc ḡtroversiam

difficillima qua ad Theologos potius quam ad
 Logicos spectat saltem aliqd p̄ intelligendo t̄te
 obiter dicamus. Sciendum uto, quod t̄te
 hū apud Tol. n. u. bene docet dupl. a. e. neces-
 sitate. Altera vocatur necessitas t̄p̄t̄, et abso-
 luta necessitas. Altera dicitur necessitas t̄d̄ne
 qd et ḡditionata, sine eo hypothesis. Necessi-
 tas absoluta ē quando aliqd sine oī suppositi-
 one ō p̄ se aliter habere, quomodo signifi-
 catum huius enunciatiois; Homo ē animal et huius.
 Homo non ē Lapis ē. necessarium ē.
 Necessitas ex hypothesis ē q̄ ex aliqua suppo-
 sitione oritur in ter ea q̄ sine tali conditio-
 ne potuissent se aliter habere, quate t̄e t̄e
 t̄te h̄nt res ḡtingentes q̄ sunt eo quo p̄inde
 ap̄iomatis mistar celebrat quod in hoc capit̄
 his verbis: Quod ē necesse ē ē quando ē
 et quod non ē necesse ē non ē quando non ē
 intellige necessitate t̄d̄ne qd ō absoluta. hoc
 ap̄iona alij ita potendunt; De quod ē, vel, fuit,
 vel erit, quando est, vel fuit, vel erit, necessario
 ē vel fuit vel erit, quonia m̄ facta tali suppositio-
 ne existentia ō p̄ nō ē, vel fuisse, vel futurū ē

Hac necessitate ista enunciatio Petri currit
supposito illo tempore quo currit natio ue-
ra & ex hypothese cuiusq; in tempore presente
a ipsa Petro querentis. Notat a bene
Tolety non valere consequentiam ab hac neces-
sitate ad absolutam ut si q; ita uellet argu-
mentari. Petri quando currit natio currit
Ergo Petri necessarius et q; libere currite
in sophisma, a sicut qd, ad Iptz, inpta
doctrina Fox. l. 8. c. ultimo.

Sciendum sexto, quod etiam docet Arist. licet
neutra pars contradictionis in futuris contingen-
tibus seorsim et diuisiue sumpta necessa-
rio et determinate uera aut falsa sit, ut
Petri eras percutiet Paulum aut eras Petri
non percutiet Paulum a tñ si q; contradictio
sumat; simul et diuisiue hoc e ad equate quo
ad utramq; membrum tunc tan necessario ue-
ra e quam ulla enunciatio necessaria, ta-
n. necessarium e Petri eras moriturum aut
o moriturum, necessarium aut no percuti-
tum narium, Petri eras futurum hominem
uel animal. Ex qb. ita confirmari possit
Aristotelis sententia. His determinata ueritas

enunciatio quæ aliqua necessitate rerum vel absolute
vel conditionata sed enunciatioes contingentes futuri tem-
poris. Quis sine sumpta neutra hæc non absolutam
et solis necessarijs et impossibilib. quærit, neq. con-
ditionatam quæ illa solis contingentib. presentis et præteriti
temporis videtur convenire.

Sicendum quo ex istis categorijs, cap. de substantijs, ex
auden numero enunciatioem vocalem ac scriptam, utri
et entitativam sumptam sine intermissione sui mutatioe
posse ex vera fieri falsam, et ex falsa veram fieri.
U. g. Si quis scribat aut afferat hanc enunciatioem
Socrates sedet, interea temporis quo Socrates sur-
get et sederet, utiq. talis vocalis enunciatio et
vera et falsa foret. Signate dico vocalem, quæ
ex se uno una numero mentali enunciatioem na-
turaliter non posse mutari ex vera in falsam,
quæ sicut una numero visione aut intellectu non
possunt nigru et albu percipere. Ita uno numero men-
tali enunciatioem non videmus posse veram et falsam obic-
ctum percipere; forte propea quod mentalis enunciatioem na-
turaliter vocalis ac scripta tunc ex institutione sua
significata significant.

Sicendum quo enunciatioem determinate veram duob. modis
intelligi posse nam primo enunciatioem determinate veram
dici potest tunc ex parte significatiois quæ nimirum ita formatur

S. r.

rei significata in tempore p copula ut ex
cludat aem falsitatem e q eddem tempore, e grauo
enunciatio det terminata falsa ex parte significati
e qua solam falsitatem absq necessitate adu nra
eamp, certam ac definitam hbt eo salte tempore
quo pfectur. Secundo enunciatio determinate
vera dici pte ex parte rei significata nimirum q
eo tempore quo pfectur ab enunciante o pte e
falsa, ut homo e animal, homo o e Lapis, Lu
therus fuit apostata: e grauo enunciatio de
terminata falsa ex parte rei significata dicit
q illa q ita falsa e tunc cu pfectur natu
raliter salte o possit e vera, ut homo o e
at, homo e Lapis, Lutherus non fuit nequam.
Similiter enunciatio indeterminate vera aut fal
sa e q nec ad veritatem nec ad falsitatem
rae rei significata e determinata sed eodem tem
pore quo pfectur pte e vera et pte e falsa
quamuis re ipsa tunc vera, vel tantum falsa sit.
His pmissis obiter q hoc loco sed in coi tertia
quam Corimb. a. 4. uerissimam hodieq, recep
tissimam uocant Respondeo primo etiam enun
ciatioes du fat uno contingente habere determinata
ueritatem aut falsitatem ex parte significati, quam

responsionem futuri. Dico si plures ex causis. Dico si
 hora locis, nos breuiter hanc philosophicam rationem
 dandi: quia omnis illa enuntiatio de futuro est determi-
 nate vera ratione significatio quam habet quod vel affir-
 mat aliquid futurum quod futurum vel negat futurum
 quod futurum est, quomodo cumque tandem futurum vel non
 futurum sit, dummodo re ipsa fiat aut non fiat, et huius-
 liter omnis enuntiatio de futuro est determinate falsa
 quod negat aliquid re ipsa futurum esse quod existit futurum
 aut affirmat futurum quod non existit. Sed omnis enuntiatio
 de futuro aliquid horum facit, ut. u. g. huius, Petrus cras hora
 octava non existit in schola etc. Ergo non minus est, deter-
 minate vera aut falsa quam enuntiationes de praesente
 aut de praesenti, u. g. Petrus huius fuit aut non fuit
 in schola; Petrus iam est vel non est in schola; sed
 negant praesentiam et maiorem, eo quod id quod futu-
 rum est possibile non esse futurum et quod est futu-
 rum est possibile esse futurum; sed male quia enuntiatio
 quam nunc formo, non significat aliquid posse esse,
 sed aliquid re ipsa futurum aut non futurum, inter quod
 est magna differentia, nam licet res contingenter
 futura usque ad instantem illud in quo existet possibile
 esse et non esse; ista tamen in illo instanti quod ab
 enuntiatione futuri temporis significat determinate
 existit vel non existit ex hypothetici existentia. Qua

ē primaria cāa quare enunciationes contingentes de futuro possint ēē determinate uera. Ex qua bñ illata solui possunt oēs obiectiones. Da modo utq; notetur enunciationes de futuro contingente oē contingere case temp; illud indifferentia et contingentiā quod antecedit eāū existentiam sed ipsū instans in quo cāa libera et indifferentis sese ad alterā partem determinat, ut fusi9 docent Theologi neq; huc fatia officit argūtu Aristi quod 3thiam o. p. inōne exentepe conabatur qd res contingentes, pp. tera tales sunt ac dicunt qd in eodē instante in quo determinata sunt potuissent nō ēē, et in q. o. sunt potuissent ēē si cāa libera non ita uoluisset quamuis supposita determinatione qd eadē cāa in illo instante se sponte ac libere ad alterā tm partem. (nam ad utraq; simul nō pōt) determinauit non possint se aliter habere quā habeāt atq; consequenter ut bene docet Aristi, tunc habeāt necessitatem conditionatam a qd. nilomin9 multā discrepant res uariae aut impossibiles qd absolutā necessitate hōnt, qd non ideo tm sunt uel nō sunt qd earum cāa eas sic fecerunt sed etiā qd o potuissent eas aliter facere quam fecerunt uel nō facere quam non fecerunt etc. Ex quo iam etiā

patet responsio ad affirmatorem m. b. Sciens & fide facta
ita habent. n. etiam futura contingens pro futuro tem-
pore ali quam necessitate conditionata q̄ e fundamentū de-
terminata veritatis et falsitatis in significando.

Respondet 2do, enunciatio nec contingens de futuro rāe ob-
tinet rem significatam tantū ē indeterminate ve-
ras aut falsas. Probatur; Quia ois illa enunciatio hoc sensu
ē tantum indeterminate vera q̄ ō ē astricta et quasi
alligata ad veritatem ita ut eam nō possit amittere et
in falsitatem mutare et similiter ois illa ē tantum indeter-
minate falsa q̄ non ē necessitata et ad solam falsitatem ita
ita alligata ut nō possit veritatem assumendo mutari
in verum sed nulla enunciatio vera de futuro contingente
ita ad suam veritatem necessitata et astricta ē q̄ eam
amittere possit et nulla falsa ē ita alligata sua falsitati
q̄ talis falsitas possit ab ea separari; possit n̄q̄m usq̄ ad
mixtam existentiam seu determinationem; Ergo ois enunciatio fu-
turi contingens ē tantum indeterminate vera aut falsa. Ma-
ior ex dīcōe et acceptōe determinata veritatis aut
falsitatis nō de h̄ ē evidens. Minor a. nō n̄q̄m eai denter
probat. Quia quidam mutari p̄t res significata ex vera in
falsam vel ḡtra ex falsa in veram tandem etiam mutari
p̄t enunciatioem veritas q̄ a veritate rerum causa h̄
teste fide h̄c et in post. pred. c. 6. in cui ois ḡsentiant
et similiter etiam opposita falsitas sed contingens et futura res
ois q̄ p̄ enunciatioes representant et significat usq̄ ad

in istans q̄ significatum possunt mutari in utram partē
cāe gtingenti libuerit; Ergo nulla enunciatio enunciatur
gtingenter futurū alligata et necessitata ē ad alterā
partē alias sane ō foret gtingens. Confirmatur q̄
licet hodie ueram hanc enunciationem etiam ep̄dici
na reuelatione aut sp̄ritu p̄phetia faciā dicen
do: Petrus cras sedebit, nilominus q̄ mea enun
ciatione non tollo Petro libertatem suā et po
testatem nō sedendi. Ideo sicut Petrus ad crastina
usq̄ sessionis in istans poterit non sedere ita mea
enunciatio eo usq̄ poterit q̄ uera in falsā mutari
quamuis de ipsa non sit in falsam mutanda.
Ex quo rām patet etiam rās cur enunciatio nes q̄
gtingentes de p̄terito et p̄sente ut recte p̄ter
doct̄ sint determinata uera aut falsa et contra
amplius nō possint, nimirum q̄ eorū obita seu
res significata rām tunc habent suā necessitate
falsam ex hypothesi existentia. Cum igit̄ hae enun
ciatio n. g. Lutherus fuit apostata signifi et rem
q̄ facta fuit, et cum id quod factum ē in se obitā
nō negat sicut id quod futurū ē, usq̄ dum fiat si
non fieri. Ideo p̄sequente nec enunciatio affirmati
ua ex uera in falsam mutari pot̄. Similiter uidi
cam Petrus nunc iam in huius temporis momento scribit
scriptio ita determinata pro hoc in istans ē ut quamuis libe

ne vel contingeret sic si quidem potuisset non esse
 si Petrus ita voluisset, nilominus tamen iam determi-
 nata est, facta quoque in ea existentia suppositione
 non potest non esse: Idem etiam haec enuntiatio menta-
 lis vel uocalis affirmatiua diuina contingens; Petrus
 iam scribit, non potest ex uera in falsam mutari.
 Dices si Petrus uellet scribere mutabitur ea dem nu-
 mero enuntiatio factam uocalis in falsam: Respon-
 do non respectu eiusdem significati sed diuersi or-
 ga postea non amplius refertur ad scripturam
 qua praesens fuit, sed ad cessationem scripturam, cui
 successiue etiam coexistit et ad quam ex in-
 ita significandam falso tamen referri potest.

Itaque distinctionis ac duplicis acceptio-
 nis, determinata et indeterminata ueritatis, et falsitatis
 rationem probat tum Stoicus cuius arguta philosophia pro-
 bant quam enuntiatio contingens futuri tempo-
 ris, ueritatem aut falsitatem ita quae uenire ut possit
 ueritatem non conuenire propter res significatas quae
 ad instans quo se ipsa futura aut non futura
 sunt, tum esse, tum non esse possunt; tum quae hoc modo
 reconciliari possunt inter se ualde discrepantes do-
 ctorum uicorum opiniones inam quae regunt ex falsitatis
 contingens altera parte determinate uera esse et al-
 tera parte falsa, inquam responsum esse possunt illi.

et q affirmant iuxta primam; tam de aliq dis crimine
quod eodem stle docente manifeste inter enunciati
ones contingentes futuras et inter ceteras inveniunt
nam aliarum veritas et falsitas ita necessaria
E, ut mutari non possit, quoniam exempla supra po
sita conuincunt; Atq contingendum de futuro veri
tas naturaliter mutari potest, eo ipso quod res q
tingentes ex veris in falsas, et similiter falsa
in veras mutari possint u. g. usq ad instant quo
Petrus incipiet aut sedere potest o sedere; Ergo et
huius enunciationis veritas mutari potest si dicatur Le
ty debet, praesertim cum haec enunciatio licet
diuinitus reuelata fuerit in seculo diuino ut loquitur
Theologi hoc est abstracte habendo ab hypothese futurae
sessionis necessaria non sit, quoniam ista; Lety erit
homo, vel visibilis. Ex dictis q
cludo enunciationes necessarias a veris contingentes
cuiusq temporis sint per hoc distinguere oport
tere quod illae habeant absolutam necessitatem
et praesertim veritatem absolutam necessariam;
Sed contingentes cuiusq temporis sint o habent
indubitabilem, eo hypothese existentia sua paucien
tem. Similiter etiam Impossibiles habeant ab
solutam quandam suam impossibilitatis necessitatem

ad hoc, falsitatem absolute necessariam; sed falsa contingentes uigunt temporis tñm gditionatam ex quada suppositione existentia seu potius nō existentia.

Præterea enunciationes contingentes temporis præteriti et præsentis habent quodam tñm gditionatam necessitatem sed eam iam in actu rōi determinatam, et inde pendente a futuro ac inde immutabilem nō eam quasi absolutam si quidem eorum gditio iam absolute posita fuit sed q̄ futuri temporis sunt quod ad suam necessitatem gditionatam quæ habent pendet adhuc a gditione futura et adhuc subsunt additioni et in differentia causarum contingentium quælem necessitatem int̄ acceptam et in sensu diuiso ut loquuntur mutare possunt quæ nō in sensu composito, adeoq; se ipsa eam mutatae sūt.

Consequens igitur ad potissimam huius capituli questionem breuiter responderi ex dictis poterit contingentes enunciationes futuri temporis præteriti in singulas res significare quodam determinatam necessitatem aut falsitatem sed inconstantem et mutabilem uel uno uerbo clarig fonte dici poterit contingentes enunciationes futuri temporis esse determinate ueræ aut falsas in significando, sed nō in essendo cum eorum necessitas et falsitas certa q̄

vera sit sed quo ad existentiam et veritatem nigra
et adhuc mutabilis qualis est veritas et falsitas
aliarum enunciationum. Dico presentia
generales quia licet etiam universales iuxta
manu responsione eodem modo quo singulares
determinate vera aut falsa esse possint atque iuxta
tam eadem ordinari debent determinate falsa
sunt, ut omnis homo est albus, vel nullus homo
est albus ut etiam bene docet Aristoteles.
Hec quoad rem nobis sentit praeter Jo. de
Francisco Albertino quanto principia phi-
losophico dubio primo in eadem Intianita
etiam Capolu et Richardum quod authores
merito etiam docent Aristotelem circa futu-
ra contingencia recte philosophatum esse.

IN SECUNDUM LIBRUM. ΠΕΡΙ ΕΡΜΕΝΕΙΑΣ.

Ad huc egit Artes de enunciationibus simplicibus earum vari-
as divisiones et proprietates explicavit quibus in hoc libro
plures addit. Dicitur a. For. etiam docente
1. 3. 1. 3. simplex enuntiatio solet in absolutam